

Definicja i rys historyczny ekorozwoju

Za pierwszy ważniejszy sygnał ostrzegawczy przed skutkami tradycyjnie pojmowanego postępu uważa się raport sekretarza ONZ U Thanta z 1969 roku, zatytułowany *Człowiek i jego środowisko*[\[1\]](#).

W latach 60-tych i 70-tych ubiegłego stulecia nasiliły się zjawiska związane z kryzysem ekologicznym, jaki powstał w wyniku ubocznych skutków działalności gospodarczej. Polegają one w głównej mierze na nadmiernym pobieraniu, przetwarzaniu, przemieszczaniu oraz różnych postaciach zużywania zasobów przyrody. Istotą rozwoju była wyraźna dominacja tempa rozwoju sfery gospodarczej nad sferą społeczną i środowiskiem.

Dążenie do ujarzmiania przyrody doprowadziło do zubożenia zasobów przyrody i często zaniku wartości duchowych i kulturowych. Społeczeństwo zaczęło uświadamiać sobie, że działalność człowieka i wynikające z niej zagrożenia o charakterze antropogennym mogą doprowadzić do zagłady życia na ziemi. W drodze znalezienia antidotum przeciwko tym tendencjom powstała koncepcja ekorozwoju, który ma polegać na wszechstronnym harmonizowaniu działań gospodarczych z możliwościami środowiska naturalnego.

Ekorozwój jest programem restrukturyzacji powiązań ekonomicznych, społecznych i technicznych, mającej na celu ochroną przyrody i środowiska człowieka na użytek obecnego i przyszłych pokoleń, oraz w uznaniu wartości przyrody jako takiej. Obejmuje on: długotrwałe wykorzystanie odnawialnych zasobów naturalnych, efektywną eksploatacją nieodnawialnych źródeł energii, utrzymanie stabilności procesów ekologicznych i ekosystemów, ochronę różnorodności genetycznej oraz ogólną ochroną przyrody, zachowanie i polepszenie stanu zdrowia

ludzi, bezpieczeństwa pracy i dobrobytu[\[2\]](#).

Ekorozwój, nazywany również rozwojem zrównoważonym, stanowi współcześnie jedną z najważniejszych koncepcji strategicznych w obszarze polityki środowiskowej, społecznej oraz gospodarczej. Jest to idea, która zakłada konieczność prowadzenia działalności społeczno-gospodarczej w taki sposób, aby zaspokajać potrzeby obecnych pokoleń bez ograniczania możliwości zaspokojenia potrzeb przyszłych generacji. Podstawą tej filozofii jest przekonanie, że rozwój gospodarczy nie może odbywać się kosztem degradacji zasobów naturalnych, a wzrost ekonomiczny powinien iść w parze z ochroną środowiska oraz sprawiedliwością społeczną. W klasycznej definicji zaproponowanej w raporcie Światowej Komisji ds. Środowiska i Rozwoju (Raport Brundtland z 1987 roku) rozwój zrównoważony oznacza harmonizowanie trzech sfer: gospodarczej, społecznej oraz ekologicznej, co nadało mu charakter systemowy i globalny.

Historia pojęcia ekorozwoju sięga lat 60. XX wieku, kiedy to po raz pierwszy zaczęto szeroko dyskutować o konsekwencjach dynamicznego rozwoju przemysłowego oraz jego wpływie na środowisko naturalne. W tym okresie narastały obawy związane z rabunkową eksploatacją zasobów przyrodniczych, zanieczyszczeniem powietrza i wód, degradacją gleby oraz utratą bioróżnorodności. Szczególne znaczenie miała publikacja książki Rachel Carson „Silent Spring” (1962), która zwróciła uwagę globalnej opinii publicznej na zagrożenia wynikające ze stosowania pestycydów i stanowiła jeden z impulsów do narodzin nowoczesnego ruchu ekologicznego. Kolejnym ważnym punktem odniesienia stał się pierwszy raport Klubu Rzymskiego „Granice wzrostu” z 1972 roku, w którym wskazano na konieczność ograniczenia wzrostu gospodarczego opartego na niekontrolowanej konsumpcji zasobów naturalnych.

W latach 70. zaczyna się również kształtować międzynarodowa polityka ochrony środowiska, a termin ekorozwój pojawia się na szczycie w Sztokholmie w 1972 roku jako odpowiedź na globalne

wyzwania ekologiczne. Wówczas rozpoczęto budowanie podstaw instytucjonalnych dla międzynarodowej współpracy ekologicznej, co znalazło odzwierciedlenie w utworzeniu Programu Narodów Zjednoczonych ds. Środowiska (UNEP). Koncepcja ekorozwoju nabierała w kolejnych latach coraz bardziej formalnego charakteru, wchodząc do oficjalnego dyskursu politycznego, naukowego i społecznego.

Decydującym momentem dla popularyzacji idei rozwoju zrównoważonego była publikacja wspomnianego raportu Brundtland w 1987 roku, który stworzył ramy dla globalnych działań na rzecz ochrony środowiska i rozwoju społecznego. W 1992 roku na Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro przyjęto Agendę 21 – szeroką platformę działań na rzecz zrównoważonego rozwoju, która podkreśliła konieczność wdrażania zasad ekorozwoju na wszystkich poziomach – od globalnego, poprzez krajowy, aż do lokalnego. Od tego momentu ekorozwój stał się pojęciem strategicznym w politykach publicznych wielu państw, a także w działaniach organizacji międzynarodowych i instytucji finansowych.

W XXI wieku idea ekorozwoju została rozszerzona o nowe wymiary związane z walką ze zmianami klimatycznymi, adaptacją do ich skutków, rozwojem gospodarki obiegu zamkniętego, ochroną bioróżnorodności oraz transformacją energetyczną w kierunku odnawialnych źródeł energii. Kluczowe znaczenie dla współczesnego rozumienia ekorozwoju mają dokumenty ONZ takie jak Agenda 2030 oraz przyjęte w jej ramach Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDGs), które obejmują szeroki wachlarz działań na rzecz ochrony środowiska, wzrostu gospodarczego i rozwoju społecznego w sposób odpowiedzialny i równoważny.

Ekorozwój w ujęciu historycznym stanowi więc dynamiczną koncepcję, która ewoluowała wraz ze zmieniającymi się realiami społeczno-politycznymi i technologicznymi. Od początkowych postulatów ochrony przyrody i ograniczenia negatywnych skutków industrializacji przeszedł drogę do szeroko rozumianej strategii globalnej, integrującej elementy gospodarcze,

społeczne oraz środowiskowe. Dzisiejsze jego rozumienie obejmuje zarówno działania proekologiczne, jak i budowanie świadomości społecznej, edukację ekologiczną, modernizację technologii oraz planowanie przestrzenne uwzględniające równowagę ekosystemów. W tym sensie ekorozwój pełni funkcję zarówno filozofii, jak i praktycznej polityki działania, będąc fundamentem trwałego, systemowego kształtowania przyszłości ludzkości i środowiska naturalnego.

[1] Waloszczyk K., *Problemy interpretacji głównych pojęć*, [w] *Zrównoważony Rozwój*, Zbiór opracowań, WSM SIG, Warszawa 2004, s. 22.

[2] *Środowisko a rozwój Polski. Deklaracja ekorozwoju*, Białystok 1990, cyt. za: S. Kozłowski, *W drodze do ekorozwoju*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997, s. 154.

Jeśli potrzebujesz pomocy w napisaniu pracy z zakresu ochrony środowiska, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - prace z ekologii i innych kierunków pisane na (prawie) każdy temat.